

Nowa Edukacja Globalna

Globalizacja, bogactwo i ubóstwo

Nowa Edukacja Globalna

Autorzy projektu:

Fundacja Polska Debatuje
Radosław Czekan
Paweł Sieprawski

International Debate Education Association
Anastazija Stupar
Daan Welling

Asociace Debatních Klubů
Jakub Hlaváček

Chcemy również wyrazić uznanie i wdzięczność wszystkim naszym wolontariuszom, którzy testowali te materiały i przekazywali swoje uwagi przez cały czas trwania projektu.

Ten projekt obejmował wytworzenia:

1. Modułów szkoleniowych dla osób pracujących z młodzieżą i trenerów;
2. Narzędzia dla osób pracujących z młodzieżą do podejścia do współczesnych problemów;
3. Cyfrowego środowiska nauki.

Ten projekt został sfinansowany przez Unię Europejską. Poglądy i opinie wyrażone w nim są jednak wyłącznie poglądami autora(ów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej ani Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie mogą być za nie odpowiedzialne.

Globalizacja, bogactwo i ubóstwo

Wprowadzenie

Globalizacja to wieloaspektowy proces, który obejmuje rosnące wzajemne powiązania między społeczeństwami, gospodarkami i kulturami na całym świecie. Obejmuje ona szybką wymianę towarów, usług, informacji, pomysłów i ludzi ponad granicami państw, napędzaną postępującą technologią, transportem i komunikacją.

U podstaw globalizacji leży kilka kluczowych elementów:

1. Globalizacja gospodarcza odnosi się do integracji gospodarek krajowych z gospodarką światową poprzez handel, bezpośrednie inwestycje zagraniczne, przepływy kapitału i rozprzestrzenianie się technologii. Doprowadziło to do powstania międzynarodowych korporacji i globalnych łańcuchów dostaw, które zmieniły relacje gospodarcze i dynamikę władzy.

2. Globalizacja kulturowa obejmuje dzielenie się i mieszanie różnych elementów kulturowych, takich jak języki, sztuka, kuchnia i zwyczaje. Może to prowadzić do promowania wzajemnego zrozumienia i tolerancji, ale może również budzić obawy o homogenizację kulturową i erozję unikalnych tradycji.

3. Globalizacja polityczna charakteryzuje się rosnącym znaczeniem organizacji i porozumień międzynarodowych, które odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu globalnego zarządzania i rozwiązywaniu kwestii ponadnarodowych, takich jak zmiany klimatu, prawa człowieka i globalne bezpieczeństwo.

Chociaż globalizacja przyniosła wiele korzyści, takich jak zwiększony wzrost gospodarczy, innowacje technologiczne i wymiana kulturowa, wzbudziła również obawy dotyczące nierówności, degradacji środowiska i potencjalnej utraty tożsamości kulturowej. W związku z tym trwająca debata na temat wpływu globalizacji na społeczeństwa i jednostki na całym świecie pozostaje kluczowym aspektem współczesnego dyskursu.

W tym rozdziale skupimy się przede wszystkim na globalizacji gospodarczej w ciągu ostatnich 30 lat, jej początkach, cechach i skutkach. Rozdział ten został napisany, aby zapewnić czytelnikowi ogólne wprowadzenie do tych tematów, które można wykorzystać do zainicjowania dyskusji w klasie przy użyciu scenariuszy przedstawionych w całym tekście.

W niebieskich blokach można znaleźć studia przypadków i kontekst do ogólnych pomysłów wprowadzonych w tym rozdziale. W zielonych blokach znajdują się scenariusze, które można wykorzystać do debat i dyskusji z młodymi ludźmi.

Historyczne tło globalizacji

Globalizacja gospodarcza, jaką obecnie znamy, ma swoje najbardziej bezpośrednie źródło w ustanowieniu globalnych instytucji i polityk po II wojnie światowej. Przyspieszyło to integrację gospodarek krajowych z systemem globalnym.

System z Bretton Woods: W 1944 roku przedstawiciele 44 krajów spotkali się w Bretton Woods w stanie New Hampshire, aby ustanowić nowy międzynarodowy porządek monetarny i finansowy. System ten miał na celu ułatwienie globalnego wzrostu gospodarczego, stabilności i współpracy poprzez stworzenie instytucji takich jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) i Bank Światowy, a także wdrożenie systemu stałych kursów walutowych powiązanych z dolarem amerykańskim.

Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu (GATT): Podpisany w 1947 r., GATT był wielostronną umową handlową mającą na celu zmniejszenie barier handlowych i promowanie handlu międzynarodowego. GATT przekształcił się później w Światową Organizację Handlu (WTO) w 1995 r., jeszcze bardziej liberalizując globalny handel.

Korporacje wielonarodowe: W erze powojennej nastąpił szybki rozwój międzynarodowych korporacji (KTN), które wykorzystały coraz bardziej otwarty rynek globalny. Stały się one istotnymi czynnikami globalizacji gospodarczej, przenosząc kapitał, technologię i wiedzę specjalistyczną ponad granicami.

Postęp technologiczny: Innowacje w transporcie i technologiach komunikacyjnych, takie jak konteneryzacja, Internet i telefony komórkowe, umożliwiły szybszy i bardziej wydajny globalny handel i wymianę informacji.

Czynniki te, w połączeniu ze wspierającą polityką rządową, pomogły stworzyć globalny krajobraz gospodarczy charakteryzujący się wzajemnie połączonymi rynkami, zwiększonym handlem i pojawieniem się globalnych łańcuchów dostaw.

Równoległym trendem towarzyszącym tym wydarzeniom była dekolonizacja. Wpływ dekolonizacji na gospodarki zdekolonizowanych krajów był mieszany. Z jednej strony dekolonizacja przyniosła tym narodom niezależność polityczną, co pozwoliło im na wytyczenie własnych ścieżek rozwoju gospodarczego. Z drugiej strony spuścizna kolonializmu często pozostawiała te narody z poważnymi wyzwaniami gospodarczymi, w tym ubóstwem, nierównościami i niskim poziomem rozwoju.

Jednym z najbardziej znaczących skutków dekolonizacji dla gospodarek zdekolonizowanych krajów było pojawienie się nowych systemów gospodarczych. Wiele nowo niepodległych krajów dążyło do zbudowania socjalistycznych lub

mieszanych gospodarek, które kładły nacisk na państwową własność kluczowych gałęzi przemysłu i zasobów. Na przykład w Tanzanii prezydent Julius Nyerere prowadził politykę Ujamaa, której celem było zbudowanie społeczeństwa socjalistycznego poprzez kolektywizację i nacjonalizację kluczowych gałęzi przemysłu. Inne kraje, takie jak Indie i Chiny, prowadziły politykę rozwoju kierowanego przez państwo, która kładła nacisk na inwestycje w infrastrukturę i przemysł ciężki. Polityka ta pomogła położyć podwaliny pod szybki wzrost gospodarczy, którego kraje te doświadczyły w kolejnych dziesięcioleciach.

Jednak spuścizna kolonializmu pozostawiła również wiele nowo niepodległych krajów z poważnymi wyzwaniami gospodarczymi. Na przykład, wiele krajów pozostało z gospodarkami zorientowanymi na eksport, które były silnie uzależnione od kilku kluczowych towarów, takich jak ropa naftowa lub minerały. Sprawiało to, że kraje te były podatne na wahania światowych cen surowców i utrudniało im dywersyfikację gospodarki.

Ponadto nierówny podział bogactwa i zasobów, który charakteryzował wiele społeczeństw kolonialnych, często utrzymywał się w erze postkolonialnej. Doprowadziło to do wysokiego poziomu nierówności i ubóstwa w wielu nowo niepodległych krajach. W państwach wieloetnicznych często faworyzowało to dominujące grupy etniczne.

Globalizacja gospodarcza w erze pozimnowojennej

Upadek Związku Radzieckiego w 1991 r. stanowił znaczący punkt zwrotny w historycznym tle globalizacji gospodarczej. Wydarzenie to nie tylko oznaczało koniec zimnej wojny, ale także przyspieszyło integrację globalnej gospodarki poprzez kilka kluczowych wydarzeń:

Rozwój rynków wschodzących: Upadek komunizmu doprowadził do szybkiego przejścia byłych krajów radzieckich i innych gospodarek centralnie planowanych na systemy rynkowe. W szczególności doprowadziło to do wejścia Chin na globalny rynek, co miało ogromny wpływ na globalne łańcuchy dostaw, a Chiny (i w dużej mierze inne kraje Azji Południowej i Południowo-Wschodniej) stały się centrum globalnej produkcji.

Globalna integracja finansowa: Era postsowiecka była świadkiem bezprecedensowego poziomu integracji finansowej, ułatwionego przez liberalizację kontroli kapitału i rozwój globalnych rynków finansowych. Zwiększyło to przepływ kapitału ponad granicami, umożliwiając zarówno zaawansowanym, jak i wschodzącym gospodarkom dostęp do międzynarodowych zasobów finansowych.

Ekspansja umów o wolnym handlu: W latach 90. i na początku XXI wieku nastąpił wzrost liczby regionalnych i dwustronnych umów o wolnym handlu, takich jak NAFTA (1994) i Jednolity Rynek Europejski (1993). Umowy te jeszcze bardziej zliberalizowały globalny handel i inwestycje, wzmacniając współzależność gospodarczą między narodami.

Rewolucja internetowa: Powszechne przyjęcie Internetu i innych technologii cyfrowych umożliwiło natychmiastową komunikację i wymianę informacji, sprzyjając rozwojowi globalnego handlu elektronicznego i łącząc firmy i konsumentów na całym świecie.

Wydarzenia te przyczyniły się do powstania coraz bardziej wzajemnie powiązanej i współzależnej globalnej gospodarki. Jednak okres szybkiej globalizacji gospodarczej wzbudził również obawy dotyczące rosnących nierówności dochodowych, przenoszenia miejsc pracy i degradacji środowiska, wywołując debaty na temat potrzeby bardziej sprawiedliwych i zrównoważonych polityk globalizacyjnych. Niektóre z tych obaw stały się bardziej widoczne w odpowiedzi na kryzys finansowy z 2008 roku.

Globalizacja po kryzysie finansowym z 2008 r.

Krach finansowy z 2008 r. stanowił punkt krytyczny w ewolucji globalizacji. Ujawnił on słabe punkty wzajemnie powiązanego globalnego systemu finansowego, skłaniając do ponownej oceny ryzyka i korzyści płynących z globalizacji gospodarczej. W następstwie kryzysu pojawiło się kilka kluczowych trendów i obaw:

Zmiana potęgi gospodarczej: Krach miał trwały wpływ na zaawansowane gospodarki, podczas gdy rynki wschodzące, takie jak Chiny i Indie, nadal rosły, prowadząc do stopniowej zmiany globalnej potęgi gospodarczej. Trend ten przyczynił się do powstania nowych regionalnych porozumień handlowych i rosnące znaczenie krajów rozwijających się w kształtowaniu globalnej polityki gospodarczej.

Rosnący protekcjonizm: Kryzys podsycał sceptycyzm co do zalet wolnego handlu i liberalizacji gospodarczej, prowadząc niektóre kraje do przyjęcia środków protekcjonistycznych. Spowodowało to wzrost napięć handlowych i spowolnienie tempa globalnej liberalizacji handlu.

Potrzeba regulacji finansowych: Krach z 2008 roku uwypuklił potrzebę lepszego nadzoru i regulacji globalnego systemu finansowego. W odpowiedzi rządy i organizacje międzynarodowe wprowadziły różne reformy regulacyjne w celu zwiększenia stabilności finansowej i zapobiegania przyszłym kryzysom.

Nierówności i niepokoje społeczne: Kryzys pogłębił nierówności dochodowe i podsycał niezadowolenie społeczne, ponieważ ludzie kwestionowali korzyści płynące z globalizacji dla szerszej populacji. Dało to początek ruchom populistycznym i wezwaniom do stworzenia bardziej inkluzywnego i sprawiedliwego globalnego systemu gospodarczego.

Studium przypadku: wojna handlowa między USA a Chinami

Jednym z kluczowych przykładów, który podkreśla te wyzwania, jest narastająca wojna handlowa między Chinami a USA.

Wojna handlowa między USA a Chinami odnosi się do przedłużającego się konfliktu gospodarczego między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, który rozpoczął się w 2018 roku. Spór wynikał przede wszystkim z obaw o nierównowagę handlową, kradzież własności intelektualnej i wymuszone transfery technologii, a także szerszą strategiczną rywalizację między tymi dwoma krajami.

Wojna handlowa została zainicjowana przez Stany Zjednoczone pod rządami prezydenta Donalda Trumpa, który nałożył cła na chińskie towary o wartości miliardów dolarów, próbując rozwiązać te kwestie. W odpowiedzi Chiny odpowiedziały cłami na produkty amerykańskie, co doprowadziło do eskalacji barier handlowych między dwiema największymi gospodarkami świata.

W trakcie konfliktu odbyło się wiele rund negocjacji, w których obie strony osiągnęły tymczasowe rozejmy i częściowe porozumienia. Kompleksowe rozwiązanie pozostawało jednak nieuchwytnie. W styczniu 2020 r. USA i Chiny podpisały umowę handlową "Phase One", w ramach której Chiny zobowiązały się do zwiększenia zakupów amerykańskich towarów i usług oraz przeprowadzenia reform strukturalnych w obszarach takich jak ochrona własności intelektualnej. W zamian Stany Zjednoczone zgodziły się zawiesić niektóre podwyżki ceł i zmniejszyć inne.

Pomimo tego porozumienia, napięcia między Stanami Zjednoczonymi a Chinami utrzymują się, a wiele ceł pozostaje w mocy. Wojna handlowa miała daleko idące konsekwencje dla obu krajów i globalnej gospodarki, w tym zakłócenia łańcucha dostaw, zmniejszony wzrost gospodarczy i zwiększoną niepewność dla przedsiębiorstw i inwestorów. Przyszła trajektoria stosunków handlowych między USA a Chinami pozostaje niepewna i nadal stanowi istotny czynnik globalnej stabilności gospodarczej.

W kolejnych rozdziałach zbadamy te tematy bardziej szczegółowo. Przyjrzymy się siłom napędowym globalizacji, cechom globalnej integracji gospodarczej i skutkom globalizacji siły roboczej. Następnie przyjrzymy się ocenie wpływu globalizacji na rozwój gospodarczy i zakończymy kilkoma studiami przypadków, które przedstawiają możliwe przyszłości globalizacji gospodarczej.

Siły napędowe globalizacji

Globalizacja gospodarcza gwałtownie przyspieszyła w ciągu ostatnich kilku dekad, napędzana przez kilka kluczowych czynników. W tej części przeanalizujemy cztery główne siły napędowe globalizacji gospodarczej: postęp technologiczny, liberalizację i deregulację gospodarczą, rolę korporacji transnarodowych (KTN) oraz wymianę kulturową i globalne wzajemne powiązania.

A. Postęp technologiczny

1. Technologie informacyjne i komunikacyjne

Rewolucja cyfrowa, charakteryzująca się szybkim rozwojem technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), odegrała kluczową rolę we wspieraniu globalizacji gospodarczej. Powszechne korzystanie z Internetu i innych technologii cyfrowych ułatwiło natychmiastową komunikację, umożliwiając firmom prowadzenie działalności na skalę globalną ze względną łatwością. W rezultacie dzielenie się pomysłami, innowacjami i wiedzą stało się znacznie bardziej dostępne, napędzając międzynarodową współpracę i konkurencję. Ponadto technologie te ułatwiły szybkie rozpowszechnianie informacji, umożliwiając firmom podejmowanie bardziej świadomych decyzji, a konsumentom dostęp do szerszej gamy towarów i usług.

2. Technologia transportu

Postęp w technologii transportu również odegrał kluczową rolę w napędzaniu globalizacji gospodarczej. Innowacje takie jak konteneryzacja, która zrewolucjonizowała globalny transport morski, umożliwiając wydajny transport towarów, znacznie obniżyły koszty i skróciły czas potrzebny na handel międzynarodowy. Co więcej, ulepszenia w transporcie lotniczym i infrastrukturze logistycznej ułatwiły firmom dotarcie do klientów na całym świecie, zwiększając tym samym ich potencjał rynkowy. Ta zwiększona dostępność doprowadziła do powstania bardziej wzajemnie powiązanej globalnej gospodarki, w której towary, usługi i ludzie swobodniej przemieszczają się ponad granicami.

B. Liberalizacja gospodarcza i deregulacja

1. Redukcja barier handlowych

Stopniowa redukcja barier handlowych była kolejnym istotnym czynnikiem napędzającym globalizację gospodarczą. Poprzez wielostronne umowy, takie jak Światowa Organizacja Handlu (WTO) i regionalne umowy handlowe, takie jak

Północnoamerykański Układ Wolnego Handlu (NAFTA) i Unia Europejska (UE), kraje stopniowo zniosły cła, kontyngenty i inne środki protekcyjności. Ta liberalizacja handlu pozwoliła krajom wyspecjalizować się w produkcji towarów i usług, w których mają przewagę komparatywną, zwiększając w ten sposób globalną wydajność i wspierając wzrost gospodarczy.

2. Swobodny przepływ kapitału

Oprócz zmniejszenia barier handlowych, deregulacja rynków finansowych przyczyniła się do globalizacji gospodarki. Liberalizacja rynków kapitałowych ułatwiła swobodny przepływ inwestycji, umożliwiając przedsiębiorstwom dostęp do kapitału zagranicznego i zachęcając do transgranicznych fuzji i przejęć. Ten zwiększony przepływ kapitału doprowadził do powstania globalnego systemu finansowego, z głównymi centrami finansowymi, takimi jak Nowy Jork, Londyn i Hongkong, odgrywającymi kluczową rolę w ułatwianiu międzynarodowych inwestycji. Co więcej, rozwój globalnych rynków finansowych pozwolił na większą dywersyfikację ryzyka i efektywną alokację kapitału, promując ogólny wzrost gospodarczy i stabilność.

C. Rola transnarodowych korporacji (KTN)

Transnarodowe korporacje odegrały istotną rolę w napędzaniu globalizacji gospodarczej. Przedsiębiorstwa wielonarodowe, które działają w wielu krajach, stoją na czele rozwoju międzynarodowego handlu i inwestycji. Dzięki swojej globalnej działalności, korporacje wielonarodowe były w stanie czerpać korzyści ze skali i zakresu swojej działalności, a także uzyskać dostęp do nowych rynków, zasobów i technologii. Doprowadziło to do zwiększenia konkurencji i innowacyjności, które pobudziły globalny wzrost gospodarczy.

Co więcej, KTN ułatwiły transfer technologii i wiedzy ponad granicami, przyczyniając się do dyfuzji innowacji i najlepszych praktyk. Globalna obecność KTN doprowadziła również do powstania globalnych łańcuchów dostaw, w których poszczególne etapy produkcji odbywają się w różnych krajach. Taka fragmentacja produkcji przyczyniła się do dalszej integracji gospodarek krajowych, umożliwiając przedsiębiorstwom bardziej efektywny dostęp do zasobów i siły roboczej. Przykłady obejmują rozwój przemysłu elektronicznego i samochodowego o wysokiej wartości w Korei Południowej i Japonii, gdzie firmy takie jak Samsung i Toyota stały się liderami w swoich branżach.

Książka "Złamana obietnica globalizacji: The Case of the Bangladesh Garment Industry" analizuje wpływ globalizacji na przemysł odzieżowy w Bangladeszu. Jej autor, Shahidur Rahman, przedstawia bardziej negatywne spojrzenie na wpływ KTN na Globalne Południe. Argumentuje, że pomimo obietnic rozwoju gospodarczego i poprawy warunków pracy, które miała przynieść globalizacja, rzeczywistość dla wielu pracowników przemysłu odzieżowego w Bangladeszu była wyciskiem, ubóstwem i niebezpiecznymi warunkami pracy.

Książka zawiera historyczny przegląd rozwoju przemysłu odzieżowego w Bangladeszu, od jego początków w latach 70. do obecnego statusu głównego eksportera odzieży na rynek globalny. Argumentuje, że przemysł ten charakteryzuje się niskimi płacami, długimi godzinami pracy i złymi warunkami pracy, a warunki te zostały zaostrzone przez presję globalnej konkurencji.

Książka analizuje również rolę globalnych marek i sprzedawców detalicznych w przemyśle odzieżowym i dowodzi, że byli oni współwinni wycisku pracowników w Bangladeszu. Podkreśla sposoby, w jakie globalne marki wykorzystywały swoją władzę do obniżania cen i przenoszenia kosztów produkcji na dostawców i pracowników, co prowadziło do równania w dół pod względem płac i warunków pracy.

Wreszcie, książka analizuje możliwe rozwiązania problemów stojących przed przemysłem odzieżowym w Bangladeszu. Argumentuje, że bardziej zrównoważony i sprawiedliwy model

Potrzebna jest produkcja, która priorytetowo traktuje prawa i dobrobyt pracowników oraz uznaje społeczne i środowiskowe koszty produkcji. Wzywa również do większej przejrzystości i odpowiedzialności w globalnym łańcuchu dostaw oraz do wzmocnienia pozycji pracowników poprzez promowanie rokowań zbiorowych i prawa do tworzenia związków zawodowych.

Ćwiczenie 1: Jaki był wpływ globalizacji gospodarczej na kraje Globalnego Południa?

Zaangażuj klasę w dyskusję na temat: "wolny handel był dobry dla krajów Globalnego Południa". Aby pokierować dyskusją w klasie, możesz przedstawić poniższe argumenty i przykłady.

Po dyskusji daj grupom 3-4 osób jedno źródło. Niech przedyskutują źródło w tych grupach. Powinni omówić, czy popiera ono, czy sprzeciwia się tezie, i stworzą jeden argument przy użyciu tekstu.

Pomysły dla profesjonalistów:

Zwiększony dostęp do rynków: Niższe bariery handlowe mogą zwiększyć dostęp do rynku dla krajów rozwijających się i umożliwić im eksport towarów i usług do szerszego grona krajów, potencjalnie zwiększając ich wzrost gospodarczy i zmniejszając ubóstwo.

Większe inwestycje zagraniczne: Redukcja barier handlowych może prowadzić do zwiększenia inwestycji zagranicznych w krajach rozwijających się. Może to pomóc w tworzeniu miejsc pracy i zwiększeniu wzrostu gospodarczego.

Przykłady:

Proponowana Afrykańska Kontynentalna Strefa Wolnego Handlu (AfCFTA): AfCFTA to umowa handlowa między krajami afrykańskimi mająca na celu zmniejszenie barier handlowych i zwiększenie handlu wewnątrz Afryki. Oczekuje się, że umowa stworzy rynek obejmujący ponad 1,2 miliarda ludzi o łącznym PKB wynoszącym ponad 3 biliony dolarów, zapewniając nowe możliwości dla afrykańskich przedsiębiorstw, ale została wstrzymana z powodu przeszkód zarówno logistycznych, jak i politycznych.

Partnerstwo Transpacyficzne (TPP): TPP było umową handlową pomiędzy 12 krajami regionu Pacyfiku, w tym kilkoma krajami rozwijającymi się, takimi jak Wietnam, Malezja i Peru. Umowa miała na celu zmniejszenie barier handlowych i promowanie integracji gospodarczej między krajami członkowskimi. Zwolennicy twierdzili, że pobudzi ona wzrost gospodarczy i stworzy miejsca pracy, szczególnie w krajach rozwijających się. TPP nie zostało jednak ostatecznie ratyfikowane przez Stany Zjednoczone, a jego przyszłość jest niepewna.

Pomysł na minus:

Ryzyko zwiększonej konkurencji: Zmniejszone bariery handlowe mogą prowadzić do zwiększonej konkurencji ze strony zagranicznych firm, potencjalnie szkodząc lokalnym branżom i prowadząc do utraty miejsc pracy.

Zależność od eksportu: Zwiększony eksport może sprawić, że kraje rozwijające się będą bardziej zależne od handlu międzynarodowego, co może sprawić, że będą one podatne na wstrząsy gospodarcze, jeśli globalny popyt na ich eksport spadnie.

Przykłady:

Przystąpienie Chin do Światowej Organizacji Handlu (WTO): Przystąpienie Chin do WTO w 2001 r. doprowadziło do znacznego zmniejszenia barier handlowych między Chinami a innymi krajami. Chociaż pomogło to zwiększyć eksport Chin i wzrost gospodarczy, doprowadziło to również do obaw o wpływ na miejsca pracy i branże w innych krajach, szczególnie w sektorze produkcyjnym.

NAFTA: Północnoamerykański Układ Wolnego Handlu (NAFTA) to umowa handlowa między Stanami Zjednoczonymi, Kanadą i Meksykiem. Zwolennicy twierdzili, że NAFTA doprowadzi do zwiększenia wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy we wszystkich trzech krajach. Krytycy wskazywali jednak na negatywny wpływ umowy na niektóre branże i miejsca pracy, zwłaszcza w Meksyku.

Źródła do rozmowy:

W sprawie AFCFTA: <https://www.dw.com/en/africas-afcfta-free-trade-agreement-takes-baby-steps/a-63983721>

O TPP: https://www.washingtonpost.com/opinions/ratify-the-trans-pacific-partnership/2015/11/12/e5dd206c-87dc-11e5-9a07-453018f9a0ec_story.html

Przeciwko TPP: <https://www.getup.org.au/campaigns/tpp/tpp/the-dirtiest-deal-you-ve-never-hear-of>

O NAFTA: <https://www.nytimes.com/roomfordebate/2013/11/24/what-weve-learned-from-nafta/under-nafta-mexico-suffered-and-the-united-states-felt-its-pain>

Chiny i WTO: <https://www.brookings.edu/testimonies/issues-in-chinas-wto-przystapienie/>

Globalna integracja gospodarcza

Globalna integracja gospodarcza, charakteryzująca się unifikacją rynków i rosnącą współzależnością krajów, stała się główną siłą kształtującą światowy krajobraz gospodarczy. W tej części przeanalizujemy relacje między Globalną Północą a Globalnym Południem w zakresie handlu międzynarodowego, bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) i międzynarodowych rynków finansowych. Omówimy zalety handlu międzynarodowego, różne polityki i umowy handlowe, wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na kraje przyjmujące i źródłowe, ich związek ze wzrostem gospodarczym oraz rolę globalnych instytucji finansowych i rynków walutowych.

Handel międzynarodowy

1. Zalety handlu międzynarodowego

Standardowy pogląd na handel międzynarodowy jest taki, że przynosi on korzyści gospodarcze zarówno Globalnej Północy, jak i Globalnemu Południu. Po pierwsze, ułatwia efektywną alokację zasobów, umożliwiając krajom specjalizację w produkcji towarów i usług, w których mają przewagę komparatywną. Taka specjalizacja skutkuje zwiększoną produktywnością, niższymi kosztami produkcji i wyższą jakością towarów dla konsumentów.

Po drugie, handel międzynarodowy rozszerza rynki zbytu dla eksporterów, umożliwiając firmom osiągnięcie korzyści skali i zwiększając ich konkurencyjność. Wreszcie, handel stymuluje wzrost gospodarczy, generuje możliwości zatrudnienia i sprzyja postępowi technologicznemu poprzez transfer wiedzy i umiejętności między partnerami handlowymi.

2. Polityka handlowa i umowy handlowe

Polityki i umowy handlowe odgrywają znaczącą rolę w kształtowaniu dynamiki handlu międzynarodowego między Globalną Północą, a Globalnym Południem. Światowa Organizacja Handlu (WTO) jest głównym globalnym organem odpowiedzialnym za regulację handlu międzynarodowego, dążącym do zapewnienia uczciwej konkurencji i ograniczenia barier handlowych. Umowy regionalne, takie jak Północnoamerykański Układ Wolnego Handlu (NAFTA) i Unia Europejska (UE), również promują integrację gospodarczą i współpracę między krajami członkowskimi. Umowy te mogą przyczynić się do rozwoju Globalnego Południa poprzez zapewnienie preferencyjnego dostępu do rynków Globalnej Północy i zachęcanie do liberalizacji handlu. Mogą one służyć jako wzór dla podobnych regionalnych umów handlowych (takich jak MERCOSUR w Ameryce Łacińskiej i TPP w regionie Pacyfiku i Azji). Mogą one jednak również tworzyć blokady dostępu do rynków Globalnej Północy. Może się to odbywać na przykład poprzez cła lub bariery oparte na przepisach dotyczących produktów, na przykład nakazujące przestrzeganie określonych standardów produktów.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ)

1. Wpływ na kraje przyjmujące i kraje pochodzenia

BIZ odgrywają kluczową rolę we wspieraniu integracji gospodarczej między Globalną Północą, a Globalnym Południem. Dla krajów Globalnego Południa BIZ mogą przyczynić się do wzrostu gospodarczego poprzez dostarczanie kapitału, technologii i wiedzy z zakresu zarządzania. Mogą również tworzyć możliwości zatrudnienia, poprawiać infrastrukturę i stymulować inwestycje krajowe. Jednak BIZ mogą mieć również negatywne skutki, takie jak degradacja środowiska, wycisk pracowników i wypieranie lokalnych firm (argument "przemysłu niemowlęcego"). Dla krajów pochodzenia z Globalnej Północy, BIZ oferują potencjał wyższych zwrotów z inwestycji, dostęp do nowych rynków i obniżone koszty produkcji poprzez przeniesienie zakładów produkcyjnych do krajów o niższych kosztach. Może to oczywiście mieć wpływ na dostępność miejsc pracy w sektorze wytwórczym na Globalnej Północy.

2. Związek między bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi a wzrostem gospodarczym

BIZ mogą być znaczącym motorem wzrostu gospodarczego zarówno dla krajów przyjmujących, jak i krajów pochodzenia. Mogą one przyczynić się do zwiększenia produktywności, postępu technologicznego oraz transferu wiedzy i umiejętności. Co więcej, BIZ mogą stymulować inwestycje krajowe i poprawiać bilans płatniczy krajów przyjmujących. Jednak pozytywny związek między BIZ, a wzrostem gospodarczym nie jest gwarantowany, ponieważ zależy od jakości instytucji, klimatu inwestycyjnego i zdolności krajów przyjmujących do skutecznego wchłaniania i wykorzystywania BIZ. Przykładowo, BIZ mogą być przechwytywane przez niewielką grupę elit biznesowych. Duże KTN mogą również wykorzystać obietnicę BIZ, aby zmusić kraje Globalnego Południa do zapewnienia ulg podatkowych lub zwolnień z przepisów prawa pracy i ochrony środowiska.

Studium przypadku: wzrost liczby azjatyckich tygrysów

W "How Asia Works" dziennikarz Joe Studwell bada rozwój gospodarczy krajów azjatyckich i oferuje kompleksową analizę czynników, które przyczyniły się do ich sukcesu i porażek. Studwell twierdzi, że istnieje spójny model rozwoju, który napędzał szybki wzrost gospodarek Azji Wschodniej, takich jak Japonia, Korea Południowa, Tajwan i Chiny. Studwell identyfikuje trzy kluczowe elementy tego modelu: reformę rolną, politykę przemysłową zorientowaną na eksport oraz politykę finansową.

Reforma rolna: Studwell twierdzi, że udana reforma rolna jest podstawą rozwoju gospodarczego w Azji. Poprzez redystrybucję własności ziemi, rząd może promować produktywność rolnictwa i wzrost dochodów na obszarach wiejskich. Pomaga to złagodzić ubóstwo, stworzyć bardziej sprawiedliwe społeczeństwo i wygenerować oszczędności, które można zainwestować w przyszły rozwój przemysłu. Autor podkreśla znaczenie skupienia się na małych, pracochłonnych gospodarstwach rolnych jako katalizatorze wzrostu.

Polityka przemysłowa zorientowana na eksport: Studwell podkreśla rolę zorientowanej na eksport polityki przemysłowej w napędzaniu wzrostu gospodarczego w krajach azjatyckich. Twierdzi on, że rząd powinien aktywnie wspierać rozwój przemysłu zorientowanego na eksport poprzez subsydia, ulgi podatkowe i inne zachęty. Branże te z kolei tworzą miejsca pracy, zwiększają produktywność i wspierają innowacje technologiczne. Poprzez ukierunkowanie na konkretne sektory i promowanie nowych gałęzi przemysłu, rząd może stopniowo budować przewagę konkurencyjną na rynku globalnym.

Polityka finansowa: Autor twierdzi, że dobrze zarządzany sektor finansowy ma kluczowe znaczenie dla sukcesu azjatyckiego modelu rozwoju. Rządy powinny utrzymywać kontrolę nad krajowymi instytucjami finansowymi i kierować kredyty do strategicznych branż. Zapewnia to efektywną alokację kapitału i wspiera długoterminowy wzrost gospodarczy. Co więcej, polityka finansowa powinna przedkładać stabilność i rozwój kraju nad krótkoterminową maksymalizację zysków i inwestycje spekulacyjne.

Studwell krytykuje również podejście do rozwoju krajów Azji Południowo-Wschodniej, takich jak Indonezja, Malezja, Filipiny i Tajlandia, które nie podążały za tym samym modelem rozwoju, co odnoszące sukcesy gospodarki Azji Wschodniej. Kraje te borykają się z takimi problemami jak nierówności, korupcja i nieodpowiednia polityka przemysłowa, które utrudniły ich postęp.

Międzynarodowe rynki finansowe

1. Globalne instytucje finansowe

Globalne instytucje finansowe, takie jak Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), odgrywają kluczową rolę w promowaniu globalnej integracji gospodarczej. Zapewniają one pomoc finansową i techniczną krajom rozwijającym się, pomagając im budować infrastrukturę, wdrażać reformy polityczne i stabilizować ich gospodarki. Instytucje te mogą przyczynić się do zmniejszenia przepaści między Globalną Północą, a Globalnym Południem poprzez wspieranie zrównoważonego rozwoju, zmniejszanie ubóstwa i promowanie stabilności gospodarczej. Krytyka tych instytucji polega na tym, że służą one zachodnim potrzebom poprzez wymuszoną deregulację w zamian za dostarczanie gotówki.

2. Rynki walutowe i kursy wymiany (kontynuacja)

Wahania kursów wymiany walut mogą mieć znaczące konsekwencje zarówno dla krajów Globalnej Północy, jak i Globalnego Południa. Nagła aprecjacja waluty może zaszkodzić sektorom zorientowanym na eksport i zmniejszyć konkurencyjność przemysłu krajowego, podczas gdy deprecjacja waluty może zwiększyć koszty importu i presję inflacyjną. Dlatego też zarządzanie zmiennością kursów walutowych ma zasadnicze znaczenie dla promowania stabilnej i zrównoważonej integracji gospodarczej. Aprecjacja waluty oznacza, że waluta staje się bardziej atrakcyjna, a zatem koszt zakupu towarów dla podmiotów zagranicznych wzrasta. Deprecjacja waluty to sytuacja odwrotna: zakup towarów staje się tańszy dla podmiotów zagranicznych, ale także staje się droższy dla podmiotów kupujących towary zagraniczne.

Studium przypadku: Kryzys gospodarczy na Sri Lance w 2022 r.

Kryzys gospodarczy na Sri Lance w 2022 r. służy jako przykład złożonej interakcji między handlem międzynarodowym, bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi i rynkami finansowymi w kontekście globalnej integracji gospodarczej. Kryzys charakteryzował się poważnym niedobór walut obcych, wysoka inflacja, rosnący dług publiczny i bezprecedensowa deprecjacja rupii lankijskiej.

Krótko mówiąc, Sri Lanka była uzależniona od otrzymania wystarczającej ilości dolarów na zakup towarów na rynku międzynarodowym. Pandemia COVID-19 zakłóciła łańcuchy dostaw i poważnie wpłynęła na kluczowy sektor turystyczny kraju. Rząd Sri Lanki zaangażował się również w marnotrawne projekty, takie jak budowa portu w drugim mieście kraju przy wsparciu finansowym Chin. Miasto to było ważne dla elity rządzącej, ale jego ekonomiczna konieczność była wątpliwa. Dodatkowo, duże uzależnienie Sri Lanki od importu podstawowych towarów, w połączeniu ze

spadkiem przychodów z eksportu, pogłębiło kryzys walutowy. Niezdolność rządu Sri Lanki do zapewnienia wystarczającego finansowania zewnętrznego do obsługi swoich zobowiązań dłużnych jeszcze bardziej pogorszyła sytuację. Doprowadziło to do masowej deprecjacji rupii lankijskiej.

Kryzys podkreśla znaczenie solidnej polityki makroekonomicznej, dyscypliny fiskalnej i dywersyfikacji gospodarczej dla krajów Globalnego Południa. Podkreśla również potrzebę skutecznej współpracy międzynarodowej i pomocy ze strony globalnych instytucji finansowych, takich jak MFW, aby pomóc krajom w radzeniu sobie z wyzwaniem gospodarczymi i utrzymaniu stabilności w globalnej gospodarce.

Globalny podział pracy

Globalny podział pracy był siłą napędową wzajemnych powiązań między gospodarkami krajowymi, kształtując wzrost gospodarczy i rozwój na całym świecie. W tym eseju zbadamy różne aspekty tego podziału, w tym offshoring i outsourcing, globalne łańcuchy wartości i migrację siły roboczej. Ponadto omówimy wpływ tych zjawisk zarówno na kraje rozwinięte, jak i rozwijające się, podając przykład dla każdego aspektu. Zagłębiając się w każdy z tych tematów, możemy lepiej zrozumieć niuanse globalnego podziału pracy i jego implikacje dla światowej gospodarki.

Offshoring i outsourcing

1. Powody offshoringu i outsourcingu

Offshoring i outsourcing to praktyki, w ramach których firmy przenoszą procesy biznesowe lub miejsca pracy do innych krajów, często w celu obniżenia kosztów lub uzyskania dostępu do specjalistycznych umiejętności. Do wzrostu popularności offshoringu i outsourcingu przyczynia się kilka czynników, w tym postęp w technologii komunikacyjnej, liberalizacja polityki handlowej oraz chęć firm do pozostania konkurencyjnymi na coraz bardziej zglobalizowanym rynku.

Przykład: Apple Inc. zleca produkcję komponentów do swoich iPhone'ów kilku krajom, w tym Chinom i Tajwanowi, aby uzyskać dostęp do specjalistycznych umiejętności i niższych kosztów pracy.

2. Wpływ na miejsca pracy i płace w krajach rozwiniętych

Chociaż offshoring i outsourcing mogą prowadzić do oszczędności kosztów dla firm, mogą one również skutkować utratą miejsc pracy i stagnacją płac w krajach rozwiniętych. Ponieważ miejsca pracy są przenoszone do krajów o niższych kosztach pracy, pracownicy w krajach rozwiniętych mogą mieć większe trudności z zapewnieniem dobrze płatnego, stabilnego zatrudnienia. W niektórych przypadkach

może to prowadzić do upadku sektora produkcyjnego i zwiększenia nierówności w dochodach.

Ponadto obawa przed offshoringiem i outsourcingiem może skłonić pracowników w krajach rozwiniętych do zaakceptowania niższych płac i ograniczonych świadczeń w celu utrzymania pracy. Może to przyczynić się do stagnacji płac i spadku ogólnej jakości miejsc pracy.

3. Wpływ na Globalne Południe

Z kolei offshoring i outsourcing mogą tworzyć możliwości zatrudnienia i stymulować wzrost gospodarczy w krajach Globalnego Południa. Napływ miejsc pracy może pomóc zmniejszyć stopę bezrobocia i przyczynić się do ogólnego rozwoju gospodarczego. Wzrost ten może jednak odbywać się kosztem praw pracowniczych, standardów środowiskowych i godziwych wynagrodzeń, ponieważ firmy często przedkładają redukcję kosztów nad kwestie społeczne i środowiskowe.

Co więcej, zależność od zagranicznych firm w zakresie zatrudnienia i inwestycji może prowadzić do zależności gospodarczej, pozostawiając kraje Globalnego Południa podatnymi na wahania na światowych rynkach i decyzje międzynarodowych korporacji. W dłuższej perspektywie może to utrudnić rozwój krajowego przemysłu i ograniczyć dywersyfikację gospodarczą.

Globalne łańcuchy wartości

1. Rola przedsiębiorstw wielonarodowych w globalnych łańcuchach wartości

Międzynarodowe korporacje (KTN) odgrywają znaczącą rolę w kształtowaniu globalnych łańcuchów wartości. Dzięki swoim rozległym sieciom KTN mogą koordynować produkcję towarów i usług w wielu krajach, wykorzystując przewagę komparatywną i korzyści skali. Pozwala im to produkować towary bardziej wydajnie i po niższych kosztach, co może przynieść korzyści zarówno samym firmom, jak i konsumentom.

Przemysł motoryzacyjny jest doskonałym przykładem globalnych łańcuchów wartości w działaniu, a producenci samochodów zaopatrują się w części w różnych krajach i montują produkt końcowy w jeszcze innej lokalizacji. Pozwala im to korzystać z regionalnych specjalizacji i niższych kosztów produkcji. Krytycy twierdzą, że doprowadziło to do dezindywidualizacji w krajach Globalnej Północy, w dawnych centrach produkcji samochodów, takich jak Detroit.

2. Współzależność krajów w procesach produkcyjnych

Tworzenie globalnych łańcuchów wartości doprowadziło do zwiększenia współzależności między krajami. Ponieważ kraje specjalizują się w określonych etapach produkcji, stają się zależne od siebie nawzajem, aby utrzymać wydajne łańcuchy dostaw i sprostać wymaganiom konsumentów. Te wzajemne powiązania mogą stwarzać możliwości współpracy i

Wspólny dobrobyt, ale także naraża kraje na ryzyko związane z zakłóceniami w globalnych łańcuchach dostaw, takimi jak klęski żywiołowe lub napięcia geopolityczne.

Migracja siły roboczej

1. Czynniki wpływające na wzorce migracji

Na migrację siły roboczej wpływa kilka czynników, w tym możliwości ekonomiczne, stabilność polityczna i sieci społeczne. Osoby mogą migrować, aby uzyskać dostęp do lepiej płatnych miejsc pracy, uciec przed konfliktami lub prześladowaniami lub dołączyć do członków rodziny, którzy już wyemigrowali. Postępy w transporcie i technologiach komunikacyjnych również odegrały rolę w ułatwianiu mobilności siły roboczej, ułatwiając jednostkom przenoszenie się w poszukiwaniu lepszych możliwości.

Przykład: Migracja wykwalifikowanych specjalistów IT z Indii do Stanów Zjednoczonych była napędzana popytem na wyspecjalizowaną siłę roboczą w amerykańskim przemyśle technologicznym, a także perspektywą wyższych płac i lepszych warunków życia.

2. Ekonomiczne implikacje migracji dla krajów wysyłających i przyjmujących

Migracja może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki gospodarcze dla krajów wysyłających i przyjmujących. W przypadku krajów wysyłających przekazy pieniężne od migrantów mogą wzmocnić lokalne gospodarki i przyczynić się do rozwoju. W 2020 r. przepływy przekazów pieniężnych do krajów o niskim i średnim dochodzie osiągnęły 540 mld USD, co czyni je kluczowym źródłem wymiany walutowej i stabilności finansowej dla wielu krajów rozwijających się.

Kraje te mogą jednak również doświadczać "drenażu mózgów", tracąc wykwalifikowanych pracowników na rzecz bardziej rozwiniętych krajów. Może to prowadzić do niedoboru specjalistów w kluczowych sektorach, takich jak opieka zdrowotna i edukacja, potencjalnie utrudniając długoterminowy rozwój kraju. Wysiłki mające na celu zwalczanie drenażu mózgów mogą obejmować tworzenie zachęt dla wykwalifikowanych pracowników do pozostania lub powrotu, takich jak lepsze możliwości zatrudnienia, konkurencyjne wynagrodzenia i lepsze warunki pracy.

Z drugiej strony, kraje przyjmujące mogą skorzystać na napływie wykwalifikowanej siły roboczej, która może wypełnić luki na rynku pracy i przyczynić się do wzrostu gospodarczego. Migranci mogą również wносить nowe pomysły, umiejętności i perspektywy kulturowe, wspierając innowacje i wzbogacając tkankę społeczną kraju przyjmującego.

Kraje przyjmujące mogą jednak również stanąć przed wyzwaniami związanymi z integracją migrantów z siłą roboczą i zapewnieniem niezbędnych usług socjalnych. W niektórych przypadkach napływ migrantów może powodować napięcia na rynku pracy, prowadząc do zwiększonej konkurencji o miejsca pracy i presji na obniżanie wynagrodzeń. Sprostanie tym wyzwaniom wymaga kompleksowej polityki imigracyjnej i programów socjalnych, które wspierają integrację migrantów ze społeczeństwem.

Globalny podział pracy stworzył złożoną sieć współzależności gospodarczych, kształtując sposób, w jaki kraje i firmy współpracują ze sobą. Podczas gdy offshoring, outsourcing i globalne łańcuchy wartości mogą napędzać gospodarkę. Wzrost gospodarczy i rozwój stanowią również wyzwanie pod względem bezpieczeństwa zatrudnienia, stagnacji płac oraz wpływu na społeczeństwo i środowisko. Ponadto migracja siły roboczej, napędzana czynnikami takimi jak możliwości gospodarcze i stabilność polityczna, podkreśla znaczenie zrozumienia ekonomicznych implikacji tych globalnych zmian.

Ćwiczenie 2: debata aktorów na temat pracy ekonomicznej

Podziel klasę na następujące grupy. Użyj 2-3 osób na grupę. Każda grupa powinna mieć przypisaną jedną z postaci (aktorów debaty) spośród wskazanych poniżej. Niech 3 osoby będą sędziami. Daj wszystkim grupom 15 minut na przygotowanie.

1. Nisko wykwalifikowany imigrant zarobkowy z północnej Nigerii, który chce przenieść się do Europy w poszukiwaniu pracy;
2. Rodzina migranta, która pozostała w północnej Nigerii;
3. Pracownik budowlany z południowej Hiszpanii;
4. Młoda rodzina w Hiszpanii, która chce kupić swój pierwszy dom;
5. Strażnik graniczny pracujący dla Frontex, agencji UE, która patroluje Morze Śródziemne i próbuje przechwycić przemytników ludzi.

Każda grupa przygotowuje 3-minutowe oświadczenie przedstawiające ich punkt widzenia na ten temat: "powinniśmy usunąć wszelkie bariery dotyczące migracji ekonomicznej".

Następnie każda grupa przeprowadza 3-minutową krytykę wkładu drugiej strony.

Na podstawie tej debaty sędziowie decydują, czy zgadzają się z wnioskiem, czy nie. W swoim werdykcie starają się podkreślić, które wkłady uznali za najbardziej skuteczne.

Ocena skutków globalizacji gospodarczej

Sześć twarzy globalizacji

W książce *Six Faces of Globalization* (2021) Anthea Robert i Nicolas Lamp wyjaśniają, że obecnie w społeczeństwach zachodnich krąży co najmniej sześć opowieści o tym, co działo się w ostatnich dziesięcioleciach. Niegdyś celebrowana jako niepowstrzymana siła, która uczyniłaby cały świat zachodnim, zamożnym i liberalnym, wielka historia globalizacji zamieniła się w kalejdoskop, w którym każdy obrót widza przynosi nową wizję i fabułę kolejnej historii.

Po pierwsze, istnieje ustalona perspektywa "głównego nurtu". W tej historii widać tylko postęp i nie ma przegranych. Globalizacja sprawiła, że rynki stały się bardziej wydajne, a firmy bardziej innowacyjne. Technologia rozwija się skokowo. Skalowanie prowadzi do wyższej produktywności. Gospodarka rośnie. Każdy dostaje większy kawałek tortu, a ubóstwo na świecie maleje. Dzięki wolnemu handlowi, liberalizacji gospodarczej, ograniczeniu państwa i utworzeniu międzynarodowych instytucji, takich jak Bank Światowy, MFW i Światowa Organizacja Handlu, pojawiły się formy międzynarodowego podziału pracy, które przynoszą korzyści całemu światu.

Konsumenci mogą teraz kupować więcej żywności, gadżetów i usług niż kiedykolwiek wcześniej. Społeczeństwo stanie się coraz bardziej homogeniczne. Z pewnością duża liczba pracowników może stracić pracę. Regiony mogą pozostać w tyle. Obywatele będą mieli mniejszą władzę decyzyjną. Zarządzanie stanie się coraz bardziej technokratyczne. Ale o ile są przegrani, można im to w pełni zrekomensować pieniędzmi - w razie potrzeby poprzez dochód podstawowy.

Pozostałe pięć historii koncentruje się na tych, którzy w powyższej narracji otrzymują krótszy koniec kija. Nawet gdy gospodarka rośnie, a tort staje się większy w wartościach bezwzględnych, jego części stają się coraz bardziej nierówne. Nawet jeśli rzeczy stają się tańsze, a ludzie jako konsumenci mają się lepiej i nawet jeśli ci, którzy stracili pracę, mogą liczyć na pomoc i wsparcie, boli, gdy fabryka, w której pracowałeś przez lata, zostaje zamknięta, okolica wyraźnie się pogarsza, młodzi ludzie opuszczają okolicę, rodziny się rozpadają, a po niekończących się aplikacjach znajdujesz pracę, która płaci mniej, do której nie masz prawie żadnych kwalifikacji. Wtedy staje się jasne, że wszelkiego rodzaju bogactwa nie można kupić za pieniądze, że "wzrostowi

gospodarcemu" może towarzyszyć strata i że globalizacja - pomimo wszystkich sukcesów - może pozostawić ślad goryczy i urazy na całym świecie.

Wszystkie historie omówione w *Six Faces of Globalisation* są związane ze stratami spowodowanymi globalizacją. Różnią się jednak fabułą. Strata i środek zaradczy są definiowane w różny sposób. W każdej narracji na scenie pojawiają się nowi gracze, a przeszkody do pokonania wyglądają nieco inaczej. Chociaż historie opierają się na tych samych faktach i liczbach, stawiają je w innym świetle, a czasem wyciągają radykalnie odmienne wnioski.

Oprócz wychwalającej globalizację historii neoliberalnej elity, autorzy kolejno wyróżniają:

1. Narracja, która odrzuca globalizację i wzrost gospodarczy, w której "planeta" jest wielkim przegranym - pomyśl o globalnym ociepleniu;
2. Prawicowo-populistyczna narracja, w której "naród" odzyskuje utraconą kontrolę nad państwem - pomyśl o Front Nationale, Brexicie lub Make America Great again;
3. Lewicowo-populistyczna opowieść, w której "klasy", zwłaszcza klasa robotnicza i niższe klasy średnie w krajach zachodnich, są wielkimi przegranymi, a Zielony Nowy Ład powinien oferować rekompensatę poniesionych strat;
4. Narracja przeciwko międzynarodowym korporacjom i dużym firmom (technologicznym), w której pracownicy i społeczności na całym świecie są przegranymi, a reforma instytucji globalnego rynku jest głównym rozwiązaniem tego problemu;
5. Geopolityczna opowieść, w której spośród wielkich mocarstw Zachód jest szczególnie zagrożony utratą władzy i prestiżu, a dyplomacja i realistyczna polityka władzy muszą zapewnić pożądaną równowagę militarną i ideologiczną.
6. Krótko mówiąc, przekręć kalejdoskop, a obraz globalizacji się zmieni. Historie te nie ustępują sobie pod względem wiarygodności. W każdej z nich zwraca się uwagę na nadużycia lub niebezpieczeństwa, którym poświęca się niewiele uwagi lub nie poświęca się jej wcale. Każda z nich grozi powstaniem gniewnej lub zaniepokojonej mniejszości domagającej się zadośćuczynienia lub uznania doznanych krzywd. Każdy widzi źdźbło w oku innego, ale nie widzi belki we własnym.

Autorzy podkreślają dobitnie, że wszystkie te historie mają charakter zachodni. W Azji miliony ludzi wyszły z ubóstwa, a klasa średnia rozrosła się. Właśnie tam istnieje perspektywa globalizacji.

Krytyka książki polega jednak na tym, że wszystkie te historie są również "białe" tj. stworzone z perspektywy osób z Globalnej Północy. Nikt nie mówi o potrzebie "dekolonizacji", a to zwraca naszą uwagę na sposób, w jaki nierówność między, na przykład, białym i czarnym, mężczyzną i kobietą, hetero lub gejem przeniknęła głęboko do psychiki i instytucji społecznych i nadal tam jest, wpływając na postrzeganie zjawisk takich jak np. globalizacja.

Wpływ globalizacji na Globalne Południe

Jednym z takich krytyków jest antropolog Jason Hickel. Jego krytyka globalizacji koncentruje się na jej roli w utrwalaniu globalnych nierówności gospodarczych i niszczeniu środowiska.

Hickel argumentuje, że globalizacja gospodarcza nie doprowadziła do obiecanego wzrostu gospodarczego i rozwoju w krajach rozwijających się. Zamiast tego ugruntowała globalne nierówności gospodarcze i utrzymała kraje rozwijające się w stanie zacofania. Wskazuje on, że najbogatszy 1% światowej populacji posiada obecnie więcej bogactwa niż dolne 50% łącznie, a nierówności te zostały pogłębione przez globalizację.

Hickel wskazuje, że kraje Globalnego Południa zostały włączone do globalnej gospodarki poprzez politykę liberalizacji handlu i inwestycji promowaną przez instytucje takie jak Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW). Polityka ta zachęciła kraje rozwijające się do skupienia się na eksporcie i przyciągnięciu inwestycji zagranicznych, i uważa, że często odbywa się to kosztem lokalnych społeczności.

przemysłu i małych przedsiębiorstw. W rezultacie wiele krajów rozwijających się stało się zależnych od eksportu kilku podstawowych towarów, co czyni je podatnymi na wahania światowych cen surowców. Przykładem może być kryzys gospodarczy w Brazylii w 2014 r. spowodowany niskimi cenami surowców, który przyczynił się do upadku rządu Roussef i zwycięstwa wyborczego populisty Jaira Bolsanaro.

Co więcej, Hickel twierdzi, że globalizacja doprowadziła do wyczerpania siły roboczej i zasobów na Globalnym Południu, a międzynarodowe korporacje wykorzystują luźne przepisy dotyczące ochrony środowiska i pracy do wydobywania zasobów i wykorzystywania pracowników w krajach rozwijających się. Doprowadziło to do sytuacji, w której pracownicy w krajach Globalnego Południa często otrzymują bardzo niskie płace i są narażeni na złe warunki pracy.

Hickel wskazuje również, że wiele korzyści gospodarczych przypisywanych globalizacji w krajach Globalnego Południa jest często wynikiem wydobycia zasobów naturalnych, a nie zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Doprowadziło to do degradacji środowiska, w wyniku czego wiele krajów rozwijających się cierpi z powodu zmian klimatycznych.

Wreszcie, Hickel argumentuje, że globalizacja miała niszczycielski wpływ na środowisko, ponieważ pogoń za wzrostem gospodarczym i zyskiem doprowadziła do nadmiernej eksploatacji zasobów naturalnych i degradacji ekosystemów. Wskazuje on, że kraje rozwijające się poniosły największy ciężar tego zniszczenia środowiska, a wiele z nich stoi w obliczu niszczycielskich konsekwencji zmian klimatycznych, mimo że w najmniejszym stopniu przyczyniają się do tego problemu.

Hickel opowiada się za alternatywnym modelem ekonomicznym, który priorytetowo traktuje lokalne gospodarki, zrównoważony rozwój środowiska i sprawiedliwość społeczną. Wzywa do radykalnego przemyślenia naszego systemu gospodarczego, który stawia w centrum dobrobyt ludzi i planety, a nie pogoń za zyskiem i wzrostem gospodarczym za wszelką cenę.

Kontrnarrację dla Jasona Hickela najlepiej wyraża badacz Max Roser. Jest on ekonomistą i założycielem Our World in Data, strony internetowej, która dostarcza danych i badań na temat globalnego rozwoju. Roser uważa, że globalizacja gospodarcza jest pozytywną siłą napędową wzrostu gospodarczego i rozwoju, szczególnie w krajach rozwijających się.

Roser argumentuje, że globalizacja gospodarcza doprowadziła do znacznego zmniejszenia ubóstwa i poprawy standardów życia na całym świecie. Wskazuje on, że od lat 80. liczba osób żyjących w skrajnym ubóstwie zmniejszyła się o ponad miliard, co w dużej mierze wynika z rozwoju globalnego handlu i inwestycji.

Roser twierdzi również, że globalizacja gospodarcza doprowadziła do większych możliwości gospodarczych dla krajów rozwijających się, a wiele krajów doświadcza szybkiego wzrostu gospodarczego i rozwoju w wyniku zwiększonego handlu i inwestycji. Wskazuje, że kraje takie jak Chiny, Indie i Wietnam odnotowały znaczne korzyści gospodarcze w wyniku integracji z globalną gospodarką.

Ponadto Roser argumentuje, że globalizacja gospodarcza doprowadziła do wzrostu innowacyjności i postępu technologicznego, ponieważ firmy i przedsiębiorcy mają dostęp do nowych rynków i zasobów na całym świecie.

Roser przyznaje jednak, że globalizacja gospodarcza ma również negatywne skutki, szczególnie w zakresie degradacji środowiska i wyczerpania siły roboczej w krajach rozwijających się. Argumentuje, że kwestie te należy rozwiązać za pomocą polityk promujących zrównoważony wzrost gospodarczy i sprawiedliwość społeczną.

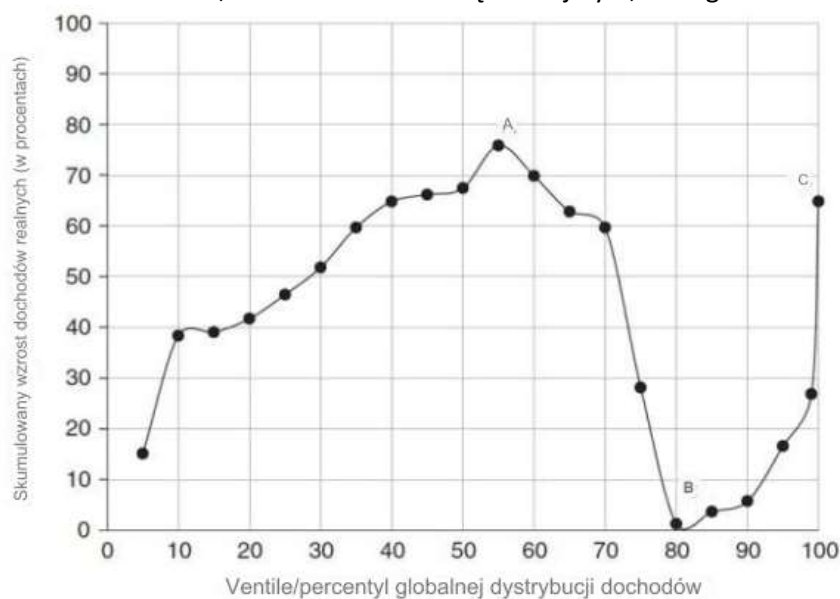
Ogólnie rzecz biorąc, Roser uważa, że globalizacja gospodarcza jest pozytywną siłą napędową globalnego wzrostu gospodarczego i rozwoju, ale jej korzyści muszą być dzielone w sposób bardziej sprawiedliwy i zrównoważony między kraje i populacje.

Ostatnim głosem do przedstawienia jest Branko Milanovic, ekonomista i były pracownik Banku Światowego. Milanovic uważa, że globalizacja doprowadziła do znacznego wzrostu nierówności dochodowych na świecie, ale przyniosła również korzyści wielu ludziom w krajach rozwijających się.

Jednym z kluczowych wkładów Milanovica w badanie globalizacji jest "krzywa słonia", która ilustruje, jak globalna dystrybucja dochodów zmieniła się w ciągu ostatnich

kilku dekad. Krzywa pokazuje, że największe zyski w dochodach trafiły do 1% najlepiej zarabiających w krajach rozwiniętych, podczas gdy klasa średnia w tych krajach odnotowała niewielkie lub żadne zyski. Jednak krzywa pokazuje również, że wiele osób w krajach rozwijających się, szczególnie w Azji, odnotowało znaczny wzrost dochodów w tym samym okresie.

Milanovic argumentuje, że krzywa słonia pokazuje, że globalizacja doprowadziła do "rozbieżności" w globalnej dystrybucji dochodów, przy czym zyski najlepiej zarabiających w krajach rozwiniętych są równoważone przez zyski klasy średniej i ubogich w krajach rozwijających się. Wskazuje on, że podczas gdy globalna nierówność dochodów wzrosła, ubóstwo znacznie się zmniejszyło, szczególnie w Azji.

WZGLĘDNY WZROST REALNEGO DOCHODU NA MIESZKAŃCA WEDŁUG
GLOBALNEGO POZIOMU DOCHODU W LATACH 1988-2008

Jedną z krytycznych opinii na temat krzywej słonia jest to, że nie oddaje ona pełnego zakresu globalnych nierówności dochodowych, szczególnie wśród osób bardzo ubogich. Laureat Nagrody Nobla Angus Deaton argumentował, że krzywą słonia należy połączyć z miarami bezwzględnych poziomów dochodów, takimi jak granica ubóstwa Banku Światowego, aby uzyskać pełniejszy obraz globalnych nierówności dochodowych. Inni ekonomiści kwestionowali krzywą słonia ze względów metodologicznych, na przykład z powodu braku porównania bogactwa międzypokoleniowego i nadmiernego wpływu stagnacji gospodarczej Japonii na "nachylenie w dół" krzywej słonia.

Ogólnie rzecz biorąc, Milanovic uważa, że globalizacja doprowadziła zarówno do korzyści, jak i strat, ze znacznym wzrostem nierówności dochodów, ale także znacznym zmniejszeniem ubóstwa w niektórych częściach świata. Twierdzi on, że potrzebne są interwencje polityczne, aby zaradzić negatywnym skutkom globalizacji i zapewnić bardziej sprawiedliwy podział korzyści z niej płynących.

Poglądy instytucjonalistyczne

Większość tego rozdziału poświęconego globalizacji gospodarczej koncentrowała się na wpływie polityki gospodarczej na społeczeństwa. Istnieją jednak instytucjoniści, którzy twierdzą, że sposób, w jaki zarządzane są instytucje, takie jak rząd i duże korporacje, są głównymi determinantami sukcesu gospodarczego. Kluczowymi z nich są ekonomiści Acemoglu i Robinson.

W swojej książce "Why Nations Fail" argumentują oni, że inkluzywne instytucje polityczne, które pozwalają na szerokie uczestnictwo i ograniczają władzę elit, prowadzą do inkluzywnych instytucji gospodarczych, które zachęcają do innowacji, inwestycji i wzrostu gospodarczego. Z drugiej strony, ekstraktywne instytucje polityczne, które przynoszą korzyści tylko niewielkiej elicie, prowadzą do zamkniętych instytucji gospodarczych, które tłumią innowacje i inwestycje oraz ograniczają wzrost gospodarczy.

Wyzwania stojące przed krajami Globalnego Południa i Chinami w zakresie osiągnięcia rozwoju gospodarczego są zakorzenione w ich historycznym dziedzictwie wydobywczych instytucji politycznych. W wielu z tych krajów elity historycznie wykorzystywały swoją władzę do wydobywania zasobów i bogactwa od ludności, pozostawiając niewiele miejsca na wzrost gospodarczy i rozwój. Acemoglu i Robinson twierdzą, że wyrwanie się z tego cyklu wymaga fundamentalnej zmiany w kierunku inkluzywnych instytucji politycznych, które mogą umożliwić rozwój inkluzywnych instytucji gospodarczych.

W przypadku Chin, Acemoglu i Robinson uznają imponujący wzrost gospodarczy tego kraju w ciągu ostatnich kilku dekad, ale twierdzą, że został on osiągnięty dzięki połączeniu zamkniętych instytucji politycznych i selektywnych reform gospodarczych. Sugerują oni, że utrzymanie długoterminowego wzrostu będzie wymagało zmiany w kierunku bardziej inkluzywnych instytucji politycznych, które mogą zapewnić równe szanse wszystkim osobom i firmom.

Ćwiczenie 3: Sześć twarzy globalizacji

Przedstaw sześć twarzy globalizacji, wprowadzonych w tym rozdziale. Możesz skorzystać z załączonej prezentacji, aby przedstawić te poglądy, prezentacja ta zawiera dodatkowe wskazówki.

Zorganizuj brytyjską debatę parlamentarną, w której każdy zespół zostanie poinstruowany, aby spróbować przedstawić argumenty pasujące do jednej z "twarzy" globalizacji. Użyj jako wniosku: Ta Izba uważa, że USA i UE powinny znacznie zwiększyć swoje inwestycje gospodarcze w Afryce Subsaharyjskiej.

Zespoły rządowe powinny pasować do narracji establishmentu lub narracji geocentrycznej (tj. gloryfikujących globalizację).. Drużyny opozycyjne powinny pasować do narracji lewicowo-populistycznej lub prawicowo-populistycznej.

Narracja globalnych zagrożeń lub narracja korporacjonistyczna może zostać wprowadzona w razie potrzeby w opozycji.

Podczas oceniania debaty należy zwrócić uwagę na to, gdzie zespoły były mocne lub nie zachowały spójności w stosowaniu swojej narracji w debacie.

Aby się przygotować, można skorzystać ze strony internetowej książki: <https://www.sixfacesofglobalization.com/>

Przyszłość globalizacji

W tej ostatniej części przyjrzymy się możliwej przyszłości globalizacji, analizując kilka studiów przypadku

Zaangażowanie Chin w globalnym Południu

Chińska polityka handlowa i wpływy na globalnym Południu stały się w ostatnich latach coraz bardziej znaczące. Skupienie się Chin na rozwoju infrastruktury, handlu i inwestycjach pomogło przekształcić wiele afrykańskich gospodarek. Jednak to zwiększone zaangażowanie wzbudziło również obawy dotyczące zdolności obsługi zadłużenia, przejrzystości i wpływu na lokalny przemysł.

Chińska polityka handlowa i wpływy na globalnym Południu są często charakteryzowane przez skupienie się tego kraju na rozwoju infrastruktury, handlu i inwestycjach. Chińska inicjatywa Pasa i Szlaku (BRI) obejmuje kilka krajów afrykańskich i azjatyckich, które stały się kluczowymi odbiorcami chińskich inwestycji. Na przykład Chiny utworzyły Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB), wielostronną instytucję, która finansuje rozwój infrastruktury w gospodarkach wschodzących, w tym w kilku krajach afrykańskich. AIIB zobowiązał się do sfinansowania kilku projektów w Afryce, takich jak autostrada w Pakistanie, linia kolejowa w Bangladeszu i projekt zaopatrzenia w wodę w Indonezji.

AIIB stanowi kamień węgielny tego, co często nazywa się Nowym Jedwabnym Szlakiem, siecią szlaków transportowych, która ma na celu połączenie Azji, Europy i Afryki. Nowy Jedwabny Szlak obejmuje kilka projektów infrastrukturalnych w Afryce, takich jak kolej normalnotorowa Mombasa-Nairobi w Kenii, która obniżyła koszty transportu i pobudziła wzrost gospodarczy w regionie. Nowy Jedwabny Szlak ułatwił również handel między Afryką a Chinami, przyczyniając się do wzrostu eksportu z Afryki do Chin.

Zaangażowanie Chin w krajach Globalnego Południa wzbudziło jednak również obawy dotyczące zdolności obsługi zadłużenia i przejrzystości. Na przykład na Sri Lance Chiny sfinansowały kilka projektów infrastrukturalnych, w tym port głębinowy w Hambantota, co spowodowało znaczne zadłużenie kraju. Podobnie finansowanie siedziby Unii Afrykańskiej w Kenii wzbudziło obawy o wpływ Chin na afrykańską politykę. Krytycy twierdzą, że wsparcie finansowe Chin dla Unii Afrykańskiej może podważyć niezależność organizacji i doprowadzić do większego wpływu Chin na sprawy afrykańskie. Niektórzy politolodzy obawiają się, że chińskie inwestycje dają dyktatorom osłonę finansową, której potrzebują, aby kontynuować uciskanie swojej ludności.

Istnieją również obawy, że chińskie inwestycje koncentrują się na sprowadzaniu chińskich firm do budowy dróg i mostów, wypierając lokalny przemysł, oraz że chińska własność portów i kopalni pozbawia kraje Globalnego Południa zasobów i zysków.

W przeciwieństwie do zaangażowania Chin, zaangażowanie Zachodu w krajach Globalnego Południa często koncentrowało się na pomocy i wsparciu rozwojowym. Kraje zachodnie były również zaangażowane w handel i inwestycje w Afryce, ale ich podejście było bardziej ostrożne i koncentrowało się na promowaniu demokratycznych rządów, przejrzystości i praw człowieka. Kraje zachodnie były bardziej skłonne do łączenia rozwoju i głośniejszy wzywają do przestrzegania praw człowieka i reform politycznych.

Jednak podejście krajów zachodnich było również krytykowane za zbyt powolne i zbyt skoncentrowane na warunkowości. Krytycy twierdzą, że nacisk krajów zachodnich na zarządzanie i prawa człowieka czasami prowadził do zaniedbania rozwoju gospodarczego i braku zajęcia się podstawowymi przyczynami ubóstwa i niestabilności w krajach afrykańskich. Krytycy podsumowują ten pogląd jako "Chiny dają Globalnemu Południu pieniądze, Zachód daje Globalnemu Południu wykład".

Wojna na Ukrainie i globalny rynek energii

Wojna na Ukrainie w 2022 r. wywarła znaczący wpływ na globalizację, przede wszystkim poprzez wywołany przez nią kryzys energetyczny. Różnorodne skutki nagłego wzrostu cen energii pokazują zarówno wzajemne powiązania globalnej gospodarki, jak i jej skomplikowane hierarchie.

Wojna na Ukrainie zakłóciła globalny rynek energii, powodując kryzys energetyczny, który poważnie dotknął Unię Europejską i kraje globalnego Południa. Było to wynikiem przerwania dostaw gazu ziemnego z Rosji do UE, co doprowadziło do konieczności znalezienia alternatywnych źródeł energii. UE stanęła w obliczu gwałtownie rosnących cen energii, wywierając ogromną presję na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa. Kryzys ten uwypuklił podatność UE na zakłócenia w dostawach rosyjskiego gazu i skłonił do podjęcia wysiłków na rzecz dywersyfikacji źródeł energii. Oprócz wezwań do przyspieszenia przejścia na odnawialne źródła energii, UE starała się również zwiększyć ilość płynnego gazu ziemnego, który mogłaby importować i przetwarzać.

Wpływ konfliktu na rynek energetyczny doprowadził do zmian na globalnym rynku LNG. Ponieważ kraje europejskie starały się zmniejszyć swoją zależność od rosyjskiego gazu, popyt na LNG wzrósł. Zmiana ta przyniosła korzyści głównym producentom LNG, takim jak Katar, ponieważ kraj ten doświadczył gwałtownego wzrostu popytu i wyższych cen eksportu LNG. Z drugiej strony, kraje takie jak Pakistan, które w dużym stopniu polegają na imporcie LNG, stanęły w obliczu zwiększonej presji finansowej z powodu gwałtownego wzrostu cen, co dodatkowo nadwyrężyło ich gospodarkę.

USA i Chiny: spór o mikroczipy

Eskalacja napięć między Stanami Zjednoczonymi a Chinami budzi obawy o przyszłość globalizacji. Te dwa największe mocarstwa zaangażowały się w szereg sporów dotyczących handlu, technologii i bezpieczeństwa regionalnego. Jako dwie największe gospodarki świata, ich nieporozumienia miały znaczący wpływ na globalne łańcuchy dostaw, rozwój technologiczny i stabilność geopolityczną.

Ustawa Creating Helpful Incentives to Produce Semiconductors (CHIPS) Act, przyjęta przez rząd USA, ma na celu wzmocnienie krajowego przemysłu półprzewodników poprzez zapewnienie zachęt finansowych do produkcji chipów i badań. Ustawa ta odzwierciedla rosnące obawy dotyczące zależności USA od zagranicznych łańcuchów dostaw półprzewodników, zwłaszcza z Chin. Ustawa CHIPS podkreśla strategiczne znaczenie konkurencja między USA i Chinami w sektorze technologicznym oraz potencjał dalszej fragmentacji globalnego przemysłu technologicznego.

W tym samym czasie Tajwan stał się kluczowym graczem w globalnej branży produkcji mikroprocesorów, a Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) jest największą na świecie odlewnią półprzewodników. Znaczenie tajwańskiego przemysłu półprzewodników wzrosło jeszcze bardziej w obliczu globalnego niedoboru chipów, który wpłynął na różne sektory, takie jak motoryzacja, elektronika użytkowa i telekomunikacja. Wysokiej jakości mikroprocesory są niezbędne dla każdej branży, która polega na zaawansowanych technologicznie rozwiązaniach, zarówno jako produkt konsumencki, jak i w łańcuchu wartości.

Koncentracja produkcji mikroprocesorów na Tajwanie zwiększyła gospodarcze i strategiczne znaczenie wyspy zarówno dla USA, jak i Chin. W rezultacie wszelkie zakłócenia w tajwańskim przemyśle półprzewodników mogą mieć poważne konsekwencje dla globalnej gospodarki i sektora technologicznego.

Prawdopodobieństwo konfliktu zbrojnego między Chinami a Tajwanem pozostaje niepewne, ponieważ obie strony mają silną motywację do unikania bezpośredniej konfrontacji. Jednak napięcie w Cieśninie Tajwańskiej rośnie, napędzane asertywną postawą Chin, dążeniem Tajwanu do zacieśnienia więzi z USA oraz zaangażowaniem USA w obronę Tajwanu. Błędna kalkulacja lub błędna komunikacja między stronami może potencjalnie doprowadzić do eskalacji sytuacji, z poważnymi konsekwencjami dla stabilności regionalnej i globalizacji.

Zmiany klimatu i skutki gospodarcze

Oczekuje się, że zmiany klimatu będą miały daleko idące konsekwencje dla globalizacji, ponieważ zakłócają ekosystemy, zagrażają bezpieczeństwu żywności i wody oraz zwiększają częstotliwość i intensywność ekstremalnych zjawisk pogodowych. Konsekwencje te prawdopodobnie obciążą międzynarodowy handel, systemy finansowe i stosunki polityczne, ponieważ kraje będą zmagać się z wyzwaniem związanym ze zmieniającym się klimatem.

Przyjrzymy się czterem potencjalnym zagrożeniom dla gospodarek krajów Globalnego Południa.

1. Rolnictwo i bezpieczeństwo żywnościowe: Wiele krajów Globalnego Południa polega na rolnictwie jako istotnym źródle zatrudnienia i dochodów. Wywołane zmianami klimatu zmiany w strukturze temperatur i opadów, w połączeniu z częstszymi i bardziej dotkliwymi ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, mogą negatywnie wpłynąć na plony i bezpieczeństwo żywnościowe. Na przykład Afryka Subsaharyjska stoi w obliczu ryzyka spadku wydajności rolnictwa z powodu rosnących temperatur i zmieniających się wzorców opadów, co zagraża źródłom utrzymania milionów ludzi.

2. Wzrost poziomu morza i gospodarki przybrzeżne: Podnoszący się poziom mórz stanowi poważne zagrożenie dla nisko położonych obszarów przybrzeżnych na Globalnym Południu, takich jak Bangladesz i kilka małych rozwijających się państw wyspiarskich (SIDS) na Pacyfiku i Karaibach. Kraje te są narażone na powodzie, erozję wybrzeży i wnikanie słonej wody, co może niekorzystnie wpływać na rolnictwo, rybołówstwo i sektory turystyki, prowadząc do znacznych strat gospodarczych.

3. Niedobór wody: Oczekuje się, że zmiany klimatu zaostrzą niedobór wody w wielu regionach Globalnego Południa, takich jak Bliski Wschód i Afryka Północna. Długotrwałe susze i malejące zapasy wody mogą prowadzić do nieurodzaju, zmniejszonej wydajności rolnictwa i zwiększonej konkurencji o ograniczone zasoby, potencjalnie destabilizując regionalne gospodarki i zwiększając prawdopodobieństwo konfliktu.

4. Migracja spowodowana zmianami klimatu: Wpływ zmian klimatu na gospodarki i źródła utrzymania krajów Globalnego Południa może prowadzić do zwiększonej migracji, ponieważ ludzie szukają lepszych możliwości lub uciekają przed katastrofami związanymi z klimatem. Migracja ta może dodatkowo obciążyć i tak już ograniczone zasoby w krajach docelowych, zakłócić rynki pracy i przyczynić się do napięć społecznych

Ćwiczenie 4 - Refleksja nad zaletami globalizacji

Wybierz jedno z powyższych studiów przypadku.

Podziel grupę na dwie części. Poproś ich, aby pomyśleli o przykładzie, w którym widzą skutki tego studium przypadku w swoim własnym środowisku.

Poproś uczniów, aby ocenili, czy uważają, że ten przykład wpływa na ich pragnienie większej czy mniejszej globalizacji.

Następnie poproś grupy o odegranie ról. Jedna z nich przyjmuje perspektywę przeciętnie poinformowanego obywatela z Globalnej Północy, a druga przyjmuje perspektywę przeciętnie poinformowanego obywatela z Globalnego Południa.

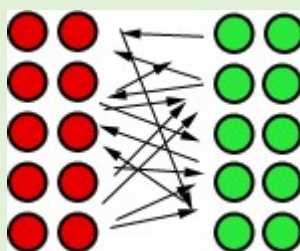
Przedstaw zasady debaty w Izbie Gmin, w której uczniowie w każdej grupie mogą wyrażać argumenty, które ich zdaniem pasują do ich aktora, ale mogą być po różnych stronach wniosku. Powiedz im, że nauczyciel oceni debatę na podstawie tego, jak dobrze opierają się na argumentach tej samej drużyny i jak dobrze krytykują argumenty drugiej drużyny.

Poświęć 10 minut na debatę w Izbie Gmin. Podsumuj, pytając uczniów, które argumenty drugiej strony były dla nich najbardziej przekonujące, a następnie podaj maksymalnie trzy przykłady silnych argumentów.

Debata w Izbie Gmin

Debata, w której zamiast przemówień uczniowie wygłaszają krótkie oświadczenia. Drużyny naprzemiennie wypowiadają się, a moderator wybiera, kto ma zabrać głos. Uczniowie wyrażają chęć zabrania głosu, wstając z krzesła. Uczniowie siedzą naprzeciwko siebie, odzwierciedlając układ angielskiej Izby Gmin.

Debaty mogą być z przypisanymi stanowiskami (jedna drużyna jest za, a druga przeciw wnioskowi) lub z wolnymi stanowiskami (mówcy w drużynie mogą swobodnie decydować, czy są za, czy przeciw). W pierwszym scenariuszu wygrywa drużyna, która przekona sędziego do swoich racji. W drugim scenariuszu wygrywa zespół, który zapewnia najlepszą jakość argumentacji i pracy zespołowej.

Schematyczny przegląd debaty w Izbie Gmin (przykładowy schemat - moderator wybiera kto ma zabrać głos)

Więcej informacji

1. Stiglitz, J. E. (2003). *Globalisation and Its Discontents*. New York: W.W. Norton & Company.
2. Rodrik, D. (2011). *Paradoks globalizacji: demokracja i przyszłość gospodarki światowej*. New York: W.W. Norton & Company.
3. Wolf, M. (2004). *Why Globalisation Works*. New Haven: Yale University Press.
4. Bank Światowy. (2021). *World Development Report 2021*
5. Friedman, T. L. (2005). *Świat jest płaski: krótka historia dwudziestego pierwszego wieku*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
6. O'Rourke, K. H., & Williamson, J. G. (2002). Kiedy rozpoczęła się globalizacja? *European Review of Economic History*, 6(1), 23-50.
7. Bank Światowy. (2021). Wskaźniki rozwoju światowego. Retrieved from <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=world-development-indicators>
8. Światowa Organizacja Handlu. (2021). Przegląd statystyczny handlu światowego 2021. Retrieved from https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf
9. Międzynarodowy Fundusz Walutowy. (2021). Światowe perspektywy gospodarcze: Zarządzanie rozbieżnymi ożywieniami. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/09/28/world-economic-outlook-october-2021>
10. Irwin, D. A. (2017). *Clashing over Commerce: Historia polityki handlowej Stanów Zjednoczonych*. Chicago: University of Chicago Press.
11. Landler, M., & Swanson, A. (2020, 15 stycznia). Trump podpisuje umowę handlową z Chinami, wstrzymując konflikt gospodarczy. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2020/01/15/business/economy/china-trade-deal.html>
12. Studwell, Joe (2013). *How Asia Works: Sukces i porażka w najbardziej dynamicznym regionie świata*
13. Roberts, A., & Lamp, N. (2021), *Sześć twarzy globalizacji*. HUP
14. Connors, M. K., Davison, R. & Dosch, J. (2016). *Nowa globalna polityka Azji i Pacyfiku*. Routledge.
15. Ashcroft, B., Griffiths, G., & Tiffin, H. (Eds.). (2006). *The Post-Colonial Studies Reader*. Routledge.
16. Hickel, J. (2018). *The Divide: Krótki przewodnik po globalnej nierówności i jej rozwiązaniach*. Windmill Books.
17. Roser, M. (2021). *Wzrost gospodarczy. Nasz świat w danych*. <https://ourworldindata.org/economic-growth>

18. Milanovic, B. (2016). *Globalna nierówność: A New Approach for the Age of Globalisation*. Harvard University Press.
19. Deaton, A. (2016). *The Great Escape: Health, Wealth, and the Origins of Inequality (Wielka ucieczka: zdrowie, bogactwo i źródła nierówności)*. Princeton University Press.
20. Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2012). *Dlaczego narody upadają: The origins of power, prosperity, and poverty*. Crown Books.
21. Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2013). *Ekonomia kontra polityka: Pułapki doradztwa politycznego*. *Journal of Economic Perspectives*, 27(2), 173-192.
22. Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2020). *Polityczne źródła nierówności ekonomicznych*. *Journal of Economic Literature*, 58(3), 623-676.
23. DeLong, B. (2022). *Slouching Towards Utopia*. Ingram Publisher Services US.
24. IPCC (2022), *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (Zmiany klimatu 2022: wpływ, adaptacja i podatność)*

Nowa Edukacja Globalna

Młodzi ludzie podejmują dziś najważniejsze problemy - walczą o bardziej zieloną i zrównoważoną przyszłość, prawa kobiet, LGBTQ i mniejszości, koniec dyskryminacji oraz nierówności majątkowych. Niektórzy kwestionują lub nawet sprzeciwiają się tym ruchom. Niestety, mają większy dostęp do fałszywych informacji i zamkniętych środowisk promujących określone punkty widzenia, niż do edukacji, która porusza lokalne i globalne problemy istotne w obecnych czasach.

Edukacja formalna dostępna dla młodzieży, zwłaszcza w krajach UE o niższych dochodach lub krajach, gdzie populistyczne polityki mają silny wpływ na edukację, często nie obejmuje współczesnych lub „kontrowersyjnych” tematów. Edukacja nieformalna może wypełnić tę lukę i zapewnić ekscytujące możliwości globalnego uczenia się w obszarach, gdzie obecnie takich opcji brakuje. Jednak te zagadnienia są interdyscyplinarne, skomplikowane i trudne dla młodzieżowych pracowników do podjęcia i wsparcia młodych ludzi w ich nawigowaniu bez odpowiedniego wsparcia.

Ten projekt został stworzony jako bezpośrednia odpowiedź na potrzeby młodzieżowych pracowników. Wspieranie nauki i świadomej dyskusji na szeroką gamę tematów, takich jak sztuczna inteligencja, normy płciowe, różne podejścia do kryzysu klimatycznego czy napięcia między niektórymi praktykami kulturowymi a europejskimi wartościami, okazuje się trudne, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że same osoby pracujące z młodzieżą pochodzą z wysoce wyspecjalizowanych formalnych środowisk edukacyjnych, gdzie obejmowano wąski zakres tematów. To, czego potrzebują te osoby, to zestaw metod, studiów przypadków i ćwiczeń, które mogą wykorzystać do analizy tych tematów podczas pracy z młodzieżą.

Wszystkie te tematy mieszczą się w ramach globalnego uczenia się, czyli ustalonej koncepcji edukacyjnej oznaczającej procesy nauczania i uczenia się, które mają na celu zwiększenie globalnej świadomości, tolerancji i odpowiedzialności, zrównoważonego rozwoju i zielonej transformacji, wspieranie młodych ludzi w podejściu do wyzwań i możliwości świata z wielu perspektyw oraz zmaganie się z etycznymi implikacjami różnic władzy i przywilejów na całym świecie. Ma to potencjał, aby stworzyć solidną podstawę dla odpowiedzialnego i aktywnego społeczeństwa.

Chociaż ogólne wytyczne dla edukatorów dotyczące globalnego uczenia istnieją, ten projekt ma na celu zbudowanie na tych fundamentach modułów szkoleniowych dla osób pracujących z młodzieżą i trenerów. Zostało to osiągnięte poprzez innowacyjne i cyfrowe metody, a także poprzez dostarczenie organizacjom młodzieżowym wysokiej jakości materiałów edukacyjnych.

Ten projekt wspiera stworzenie:

- Modułów szkoleniowych dla osób pracujących z młodzieżą i trenerów;
- Narzędzia dla osób pracujących z młodzieżą do podejścia do współczesnych problemów;
- Cyfrowego środowiska nauki.